

Høyres forslag til Trondheim kommunes budsjett 2019,
handlings- og økonomiplan 2019–2022

Mangfold og valgfrihet, åpenhet og omstilling

1. Innledning	2
1.1 Trondheim i verden	2
1.2 En åpen og omstillingsvillig kommune	3
1.3 En sunn kommuneøkonomi	4
2. Drift	5
2.1 Helse og velferd	5
2.2 Skole og oppvekst	7
2.3 Kultur, idrett og friluftsliv	10
2.4 Næringsliv og byutvikling	13
2.5 Andre satsinger	15
3. Eiendomsskatt	16
4. Økte utgifter og inntekter, driftsbudsjettet	Feil! Bokmerke er ikke definert.
4.1 Økte utgifter drift	17
4.2 Lavere utgifter drift	18
5. Investeringer	21
5.1 Økte investeringer	21
5.2 Reduserte investeringer/økte inntekter	22
6. Budsjettvedtak	22
7. Verbalforslag	24

Fotocollage på forsiden: Foto, fra øverst til venstre: Åge Hojem/Trondheim Havn, Fabian Bröcker/NTNU, Carl-Erik Eriksson/Trondheim kommune, Victoriano Javier Tornel García, Per Henning/NTNU, HuBar/NTNU, Enrico Razetti, Musikkfest Trondheim, NTNU, Einar Fredriksen og NTNU. Alle foto er lisensiert under Creative Commons (navngivelse-del på samme vilkår).

1. Innledning

Høyre vil føre en politikk som fornyer, forandrer og forbedrer byen. Slik skal “store, lille Trondheim” bli enda bedre for oss som bor her. Høyre ønsker å skape et Trondheim på sitt beste etter følgende hovedlinjer:

- Sørge for at kommunens tjeneste- og velferdstilbud holder høy kvalitet.
- Bidra til valgfrihet og muligheter, så alle kan skape det beste for seg selv og sine.
- Gi næringslivet de beste forutsetningene for vekst og nyskaping.

1.1 Trondheim i verden

Norge ser ut til å gå inn i en periode med lavere vekst i oljeinntektene og generelt lavere økonomisk vekst, noe som også gjelder våre handelspartnere. Det gir oss sterkere konkurranse fra fremvoksende markeder. Trøndersk næringsliv trenger flere i arbeid i årene som kommer. Mens arbeidsledigheten er den laveste på 30 år, finnes det en stor arbeidskraftreserve blant de som står utenfor arbeidslivet, for eksempel som følge av somatisk eller psykisk sykdom, funksjonsnedsettelse eller svake språkferdigheter. Innvandrerbefolkningen ventes å bli større, og må integreres bedre i arbeidsmarked og samfunnsliv for å unngå at flere henvises til utenforskap.

Oljeinntektene vil være betydelige i flere tiår, men de vil utgjøre en mindre andel av de samlede inntektene. Pensjons- og sosialutgiftene er ventet å øke, noe som sammen med lavere økonomisk vekst vil gjøre det vanskeligere å balansere kommuneøkonomien. Nesten en tredjedel av de sysselsatte i Norge arbeider i offentlig sektor, den største andelen i noe industriland. Offentlig sektor må være produktiv og samarbeidsorientert overfor næringslivet. Vilje til omstilling og åpenhet for nye ideer må prege Trondheim kommune, slik at byen kan rustes for å møte nye utfordringer.

Allerede stiller store deler av norsk næringsliv krav om høyere utdanning. Andelen sysselsatte som arbeider i kunnskapsintensive næringer, hvor mer enn en tredjedel av arbeidsstokken har høyere utdanning, er høyere enn snittet i EU. Norge er blant de industrilandene som stiller de høyeste kravene til IT- kunnskap på arbeidsplassen. Flere vil skifte yrke i løpet av livet og gå tilbake til klasserommet for en periode.

Digitalisering og automatisering representerer en ny industriell revolusjon i verden og utfordrer gamle konkurransefortrinn, men også gamle ulemper. Teknologihovedstaden Trondheim har kunnskaps- og forskningsmiljøer som har forutsetninger for fortsatt å ligge i front i verden. Kommunen skal ikke bare bidra som en tilbyder av offentlige tjenester, men også som en stor innkjøper som bygger kunnskap om innovative offentlige anskaffelser.

En stor del av Norges verdiskaping og eksport er knyttet til våre naturressurser, fremfor alt en rikelig tilgang på energi. Utslippsintensiteten av klimagasser vil avta som følge av energieffektivisering og overgang til fornybare energikilder. På en annen side så tilsier global befolkningsvekst og velstandsvekst at energibehovet vil øke. De globale klimaforandringene krever teknologiske nyvinninger; Trondheim har forutsetninger for å være i front for å prøve ut nye løsninger. Halvparten av klimagassutslippene i vår egen by kommer fra transport. Det vil i seg selv være en stor oppgave å utvikle byen slik at reisebehovet blir mindre og fremkommeligheten bedre.

1.2 En åpen og omstillingsvillig kommune

Trondheimsregionen vokser forholdsvis mest av alle landets storbyområder. Det merkes mest av alt innenfor de største av kommunens tjenester – skolene og barnehagene, og helse- og omsorgstjenestene.

Frem mot 2030 vil antallet 1–5 åringer øke med 30 %, sammenlignet med barnetallet 20 år tidligere. Det vil kreve rundt 40 nye barnehager. Full barnehagedekning er oppnådd i Trondheim gjennom samarbeid med private, og slik må det også være i fremtiden. Mangfoldet av barnehager gir også et variert tilbud.

I flere deler av byen er manglende skolekapasitet blitt et hinder for boligutbyggingen. Hvis skolekapasiteten skal holde tritt, og midlertidige løsninger erstattes, må det antagelig bygges så mange som 10–12 nye barneskoler og ungdomsskoler i Trondheim frem mot 2030. Kommunen må se på nye modeller for investering og drift, og samarbeide tettere med entreprenørene for å bygge ut raskere og rimeligere.

I 2030 vil det være nesten dobbelt så mange eldre over 80 år i Trondheim som det er i dag. Ikke bare lever folk lengre, men folk er også friskere lengre. Befolkningsutviklingen krever dermed ikke bare sitt av kommunens pleie- og omsorgstjenester, men også av muligheter til livsutfoldelse. Hvordan byen utformes og kommunen klarer å aktivisere sine eldre, vil ha mye å si for den enkeltes livskvalitet. De som har behov for pleie og omsorg, har et mer komplekst sykdomsbilde enn tidligere. Det stiller høyere krav til dekning og tilstedeværelse av kvalifisert personell. Kommunen må i samarbeid med ansatte og brukere se på hvordan kommunens tjenester kan organiseres bedre.

Flere gode krefter må slippes til for å løse utfordringene og utnytte mulighetene som kommunen står overfor. Private, ideelle og frivillige må i langt større grad få bidra med å yte tjenester i tillegg til, sammen med, eller i stedet for kommunen. Det vil innby til at gode hoder utenfor den kommunale organisasjonen bidrar med erfaringer som også kommer kommunen til gode. Det vil gi mer valgfrihet for den enkelte, bidra til bedre tjenester, og avlaste et presset investeringsbudsjett i kommunen.

Sosiale entreprenører kan løse oppgaver som faller utenfor kommunens direkte ansvar, men som likevel har stor innvirkning på kommunens økonomi og tjenester. Sosiale entreprenører kan også bidra til innovasjon i offentlig tjenesteyting. Det må bli enklere for sosiale entreprenører å forholde seg til Trondheim kommune.

Å ha et arbeid å gå til, og kunne forsørge seg selv og sine, er viktig for den enkeltes selvrespekt og familiens velferd. De som i lengre tid blir stående utenfor arbeid og opplæring er sårbare for å falle utenfor. Etter påtrykk fra Høyre er det innført aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk sosialhjelp. Ordningen vil styrke den enkeltes muligheter for å komme i arbeid og bli selvforsørget. Høyre forutsetter at kommunen følger opp aktivt, slik at den negative utviklingen Trondheim har erfart med et voksende antall unge sosialhjelpsmottakere, kan blir avløst av at flere blir selvhjulpne. Høyre mener Trondheim bør gå i bresjen for en aktivitetsplikt som omfatter alle i arbeidsfør alder som kan jobbe. Trondheim kommune må sette tydelige mål for å sikre at flere med "hull i CV-en", kan komme i arbeid, for eksempel gjennom egne ansettelser og sin anbuds- og innkjøpspolitikk.

1.3 En sunn kommuneøkonomi

Høyre behandler skattebetalernes penger med respekt, og unngår å belaste husholdningene og arbeidsplassene i Trondheim med unødige skatteregninger. Eiendomsskatt og kommunale avgifter skal holdes på et lavt og forutsigbart nivå. Økningen i eiendomsskatten må stanses. Derfor legger Høyre opp til en nøktern og forutsigbar økonomistyring som holder kontroll på kostnader og gjeld. Den kommunale gjelden må holdes under kontroll, så ikke inntekter som skulle ha gått til velferdstjenester, går til å betale renter og avdrag. Handlingsreglene, som legger begrensninger på gjeldsgrad og stiller krav om avsetninger, må overholdes.

Mange kommuner har gode erfaringer med å ta i bruk ulike arbeidsverktøy for å skape en kultur for kontinuerlig forbedring. Gjennom tett samarbeid med de ansatte vil dette kunne frigjøre både tid og penger til bedre tjenester til innbyggerne og en enklere hverdag for de ansatte. Høyre vil at pengene skal brukes til å yte tjenester til innbyggerne, og mener at administrasjon kan drives mer effektivt. Administrasjonen skal gjennomgå med sikte på å redusere administrative stillinger og overflødig konsulentbruk. En del av de ressursene som frigjøres, bør etter hvert vris over til mer tjenesteytende stillinger.

Høyt sykefravær er en av Trondheim kommunens største utfordringer. Fraværet har ligget på et stabilt høyt nivå i flere år. Trondheim kommune har forsømt seg i arbeidet med å få fraværet ned. Verdien av den tapte arbeidsinnsatsen er på rundt 650 millioner kroner i året. I tillegg kommer store direkte kostnader til vikarer, overtid, opplæring,

oppfølging, administrative tiltak, etc. Korttidsfraværet koster kommunen anslagsvis 90 millioner kroner i året, forutsatt at det leies inn vikarer for halvparten av fraværet. Ved langtidsfravær refunderes anslagsvis 70 % av lønnskostnadene. Fordi det ikke alltid settes inn vikarer ved langtidsfravær, vil ikke kommunen lide et målbart økonomisk tap. Det er imidlertid klart at også langtidsfraværet sliter på organisasjonen. Det må arbeides systematisk med arbeidsmiljø, ledelse og organisasjon. Høyre understreker at det overordnede ansvaret for sykefraværet tilligger ledelsen – politisk og administrativt.

Høyre legger opp til ekstraordinær nedbetaling av gjeld som følge av mer effektiv drift og sparte utgifter. Dette utgjør til sammen 92,2 millioner kroner i 2019.

2. Drift

2.1 Helse og velferd

Flere eldre med pleie- og omsorgsbehov stiller nye krav til helse- og velferdssektoren. Vi må ruste Trondheim til å møte større behov ved å legge mer vekt på hjemmebaserte tjenester. Innsatsen de kommende årene vil være avgjørende for hvordan Trondheim kommune kan møte en situasjon med flere pleietrengende eldre med mer komplekse medisinske tilstander og behov. Både kapasitet og kompetanse må styrkes. Satsing på velferdsteknologi skal bidra til bedre tjenester og en lettere hverdag for de ansatte. Høyre vil følge opp eldreplanen. Fremtidens eldreomsorg må baseres på en lavere vekst i antall sykehjemsplasser. I Trondheim må uhensiktsmessige enheter fases ut og innsatsen innrettes mot hjemmetjenester der de gir bedre faglig og kvalitativt tilbud.

Den enkeltes behov skal settes foran systemet. Det må legges til rette for valgfrihet ved at det åpnes for et større mangfold av tilbud. Å være sjef i eget liv, må også bety innflytelse på hvem som kommer hjem til en. Fritt brukervalg i hjemmetjenesten vil gi den enkelte mulighet til å velge løsninger som passer ens eget behov best, og bidra til innovasjon som gjør både de offentlige og private tilbudene bedre. Særlig på helse- og velferdsområdet finnes mange uløste oppgaver som ikke faller direkte innenfor det offentlige budsjetter, men som skaper utfordringer for offentlig sektor. For å løse disse bør kommunen inngå samarbeid med og kjøpe tjenester av innovative sosiale entreprenører, frivillige og private aktører.

Oppfølging av eldreplanen: 15 mill. kr

Trondheim er på et kritisk minimum hva gjelder grunnbemanning i eldreomsorgen. Høyre vil øke grunnbemanningen, i tråd med bystyrets vedtatte eldreplan for 2016–

2026. Høyre har lagt inn en ekstra satsing på 15 mill. kr i 2019 og 20 mill. i 2020. Høyres forslag vil tette gapet mellom rådmannens forslag og eldreplanen.

Lavterskeltilbud i rusomsorgen: 1 mill. kr

Lavterskeltilbudene er viktig for å forebygge overdosedødsfall, og helse- og overdoseteamet må sikres gode rammer. Høyre vil styrke lavterskeltilbudene med 1 million kroner. Høyre viser ellers til regjeringens opptrappingsplan for rusomsorgen.

Sykehjemslegevakt/styrke legedekning ved sykehjem: 2 mill. kr

Beboere på sykehjemmene har et mer sammensatt sykdomsbilde enn før. I snitt har de 5–6 diagnoser som krever oppfølging og behandling. Sykehjemslegene har mange pasienter og lite tid. Forskning viser at over halvparten av beboerne på sykehjem har smerter som hverken er diagnostisert eller behandlet. De siste årene er det avdekket alvorlig svikt, blant annet knyttet til feil- og overmedisinering. Fra forskningen vet vi at det er en entydig sammenheng mellom tiden legen har til rådighet for hver enkelt beboer, og kvaliteten på den medisinske behandlingen. Høyre setter av 2 millioner kr til bedre legedekning og en egen legevaktordning for sykehjemmene.

Dagtilbud for demente: 0,5 mill. kr

Aktivitets- og avlastningstilbud for demente er viktig tidlig innsats som også avlastar pårørende. Slike tilbud er også viktig for å bidra til at pleietrengende kan bo lengre hjemme. Posten brukes til å utvide eksisterende dagtilbud.

Hjemmebasert omsorg: 2 mill. kr

Høyre ønsker å forsterke omleggingen med mer vekt på hjemmebasert omsorg, og styrker området med 2 millioner kr. Posten brukes til å styrke kompetansen, arbeidet med oppfølging av medisinering, etc.

Bo- og aktivitetstilbud (BOA) for utviklingshemmede: 14,5 mill. kr

Tilbudet har vært økonomisk presset i flere år. De siste 10 årene har bevilgningene til bo- og aktivitetstilbud i Trondheim kommune vært videreført på samme nivå, til tross for at det er stadig flere brukere som trenger bistand. En rekke enkeltsaker, bekymringsmeldinger og påpekninger av lovbrudd, viser at kommunen svikter de svakeste. Det er ikke akseptabelt at enkeltpersoner ikke får den hjelpen og de tilbudene man har rett til. Høyre reverserer kutt på 14,5 millioner kroner, og ber om at det settes i gang et arbeid for å få samsvar mellom budsjett og omfang av tjenester.

Redusert egenandel Vistamar: 0,6 mill. kr

De rødgrønne partiene fordoblet egenandelen for helsefremmende opphold ved Vistamar i 2018, fra 416 til 880 kr per døgn. Dette er en urimelig stor økning som kan ha ført til at brukere som har behov for slike opphold, ikke har råd. Høyre foreslår å halvere økningen, og setter av 0,6 millioner kr til dette.

Fritt brukervalg

De som mottar tjenester i hjemmet må selv få innflytelse over hvem som utfører dem. Det innføres fritt brukervalg innenfor hjemmetjenesten. Rådmannen bes om å fremme en sak hvor det redegjøres hvordan fritt brukervalg kan organiseres i Trondheim kommune. Saken legges frem til behandling i første halvdel av 2018.

Private bofellesskap

Kommunen må legge til rette for større innslag av private bokollektiv for mennesker med utviklingshemming og private omsorgsboliger for eldre. Kommunen må legge til rette for samarbeid med private, blant annet med tanke på å identifisere egnede tomter.

<i>Høyres forslag til endringer:</i>	2019	2020
Oppfølging av eldreplan	15,0	20,0
Legedekning/sykehjemslegevakt	2,0	3,0
Lavterskeltilbud i rusomsorgen	1,0	1,0
Dagtilbud for demente	0,5	0,5
Hjemmebasert omsorg	2,0	3,0
Bo- og aktivitetstilbud (BOA)	14,5	14,5
Redusert egenandel Vistamar	0,6	0,6
Sum	35,6	42,6

2.2 Skole og oppvekst

Trondheimsskolen må ha som mål å skape muligheter for alle. Byens befolkning er mangfoldig, og de sosiale og økonomiske forholdene i hjemmene er ulike. Skolen vil ikke bare være viktig for den enkelte elevs læring, men for opplevelsen av samhold og tilhørighet, og for tilpasning til den fremtidige arbeidshverdagen.

Høyre vil være pådrivere for at samarbeidet med NTNU og Trondheims rolle som teknologihovedstad skal merkes på skolene som et fortrinn ved Trondheim, og et bidrag til at flere vil etablere seg med familie i byen. Trondheimsskolen skal dra veksler på arbeidslivets praktiske innsikt. Byen bygger også på århundrelange tradisjoner som et

sentrum for opplysning og åndsliv. Sammen med en rik tilgang på kulturelle og estetiske inntrykk skal trondheimsskolen kunne bidra til elevenes dannelse, i vid forstand.

Trondheim kommune skal være en skoleeier med engasjement og tydelige krav. Trondheimsskolen bidrar i størst grad til elevenes læring sent i grunnskoleløpet. Altfor mange elever blir gående for lenge uten å få hjelp og til å oppleve mestring. Svake ferdigheter i lesing, skriving og regning er en viktig grunn til at for mange elever blir hengende etter og slutter uten å fullføre videregående skole. Tidlig innsats må starte i barnehagen. Ressurser må flyttes fra byråkrati til oppfølging av de elevene som trenger hjelp. Ikke alt kan løses av læreren alene. Kommunale tjenester som følger opp elevers helsemessige og psykososiale vansker, må samarbeide tettere. Lærernormen som de borgerlige partiene ble enige om i statsbudsjettforhandlingene for 2018, skal oppfylles.

Trondheim opplever alvorlige tilfeller av mobbing og trakassering, som skjer på skolen, på skoleveien, eller som kan knyttes til skolen. Lærerne og rektorene skal ikke stå i dette alene. For å forebygge, trengs det tverrfaglig innsats overfor sårbare familier og elever som har det vanskelig hjemme. Hjemmet må involveres i skolen. Høyre ønsker også flere yrkesgrupper inn i skolen for å arbeide med det psykososiale miljøet. At stadig flere utsettes for digital mobbing og trakassering, må tas på alvor. Elevene må lære om følgene av digital mobbing og trakassering, og hvor de kan oppsøke hjelp om de blir utsatt for det.

Skolehelsetjeneste, digital helsesøster: 2 mill. kr

Ungdata-undersøkelsen viser at stadig flere ungdommer, særlig jenter, har symptomer på angst og depresjon. På de videregående skolene i Trondheim gjelder det nesten hver tredje jente. En lett tilgjengelig og godt utbygd skolehelsetjeneste skal være til stede for elevene, uten behov for henvisninger. Høyre ber rådmannen utrede en ordning med digital helsesøster. Dette kan bidra til å tilgjengeliggjøre og alminneliggjøre skolehelsetjenesten for flere. I tillegg kan digital helsestasjon bidra til å friggi tid og ressurser, slik at mer kan brukes på elevsamtaler.

Skolemiljøagenter: 1 mill. kr

Alle elever har rett til trygghet i skolehverdagen. Trondheim kommune har ansvar for at elevene opplever en skole uten mobbing. Høyre vil sette i gang et forsøk med skolemiljøagenter som følger opp elever med udokumentert fravær eller andre utfordringer. Forsøket gjennomføres i ungdomsskolen. Å sikre andre yrkesgrupper inn i skolen, gir mangfold og bidrar til at læreren får mer tid til å fokusere på å være lærer. Skolemiljøagenter vil også få en viktig rolle for å sikre trivsel, gode læringsmiljø og fravær av mobbing.

Økt satsing på lærerspesialister: 0,5 mill. kr

Høyre vil satse på den gode læreren ved å tilby faglig påfyll gjennom etter- og videreutdanning, og gode lønns- og arbeidsbetingelser. Trondheim kommune bør iverksette tiltak som gjør det attraktivt for lærerne å være i klasserommet. De borgerlige partiene har i statsbudsjettet for 2019 gått inn for en styrking av lærerspesialistordningen, med mål om dobbelt så mange lærerspesialister. Høyre ønsker en plan for opptrapping, slik at alle barneskoler i Trondheim kommune får en lærerspesialist i løpet av økonomiplanperioden. Høyre setter av 0,5 millioner kr til flere lærerspesialister i 2019, og 1 million kr i 2020.

Vikarer i barnehagene: 4 mill. kr

Høyre går imot rådmannens forslag om innsparing av vikarmidler i barnehagene på 4 millioner i 2019 og samme beløp i 2020. Det er høyt sykefravær blant de ansatte i barnehagene, og en innsparing på vikarbruken før pedagognormen oppfylles, vil ramme tryggheten og oppfølgingen av barna.

Vitenskapsfestival: 3 mill. kr

NTNUs planlagte vitenskapsfestival vil bli en storsatsing for Trondheim som teknologi- og vitenskapsby. Programmet retter seg mot allmennheten med et hovedprogram, et skoleprogram og kulturelt innhold. Gunnerusprisen blir integrert i arrangementet. NTNU finansierer selv hoveddelen og bidrar med egeninnsats gjennom sine vitenskapelige ansatte. Høyre mener kommunen må bidra til at festivalen realiseres, både gjennom økonomisk støtte og fasilitering gjennom skolene.

Ungt Entreprenørskap: 0,2 mill. kr

Høyre ønsker å satse mer på samarbeid mellom næringsliv og skole for å fremme kreativitet og skaperglede. Målet må være at alle skolene får en samarbeidsavtale med Ungt Entreprenørskap.

Sommerskole

Frivillig sommerskole er et populært tiltak i flere andre byer. Elever i Trondheim bør få et tilsvarende tilbud. Sommerskole er mulig å realisere som et samarbeid mellom kommunen, skoler og utdanningsinstitusjoner i byen og frivillige. Bystyret ba rådmannen ved budsjettbehandlingen i 2018 om å kartlegge sommerskoletilbud i andre byer for å forberede et lignende tilbud i Trondheim. Dette må følges opp.

Teach First

Teach First er et praktikantprogram hvor dyktige kandidater fra andre utdanninger får prøve ut læreryrket. Skolene som har Teach First-kandidater, knytter bånd til nærings- og samfunnsliv, og nye yrkesgrupper får innsikt i skolens utfordringer. Teach First-ordningen vil også gi økt læringsutbytte ved at medarbeidere med spisskompetanse i et fag bidrar i undervisningen. Teach First er særlig aktuelt for realfagene, og bystyret foreslo i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2018 at dette innføres for matematikk og naturfag på 2–4 ungdomsskoler. Dette vil Høyre følge opp.

Høyres forslag til endringer:	2019	2020
Skolehelsetjenesten	2,0	2,0
Skolemiljøagenter	1,0	1,0
Lærerspesialister	0,5	1,0
Vikarer i barnehagene	4,0	4,0
Vitenskapsfestival	3,0	0
Ungt Entreprenørskap	0,2	0,2
Sum	10,7	8,2

2.3 Kultur, idrett og friluftsliv

Et mangfoldig og rikt kulturliv er uvurderlige kvaliteter. Høyre vil stimulere til et variert kulturliv og legge vekt på kulturens uavhengighet. Frivillighet, sosiale entreprenører og et sterkt sivilsamfunn er en bærebjelke i samfunnet.

Idretten må sikres tilstrekkelige investeringer i nye anlegg. Høyre mener utbyggingen av Trondheim Spektrum skjer på et område som er uegnet for en så stor utbygging. Utbyggingen vil påføre Trondheim kommune ekstra kostnader og en risiko som vi ikke har full oversikt over. Kommunale leieutgifter til breddeidretten vil bli bundet opp i et langsiktig perspektiv i et anlegg som i stor grad er dimensjonert etter kommersielle behov.

Den kommunale kulturskolen: 2 mill. kr

Trondheim kommunale kulturskole har lange ventelister. Høyre mener kommunen må utvide samarbeidet med kulturskolene som drives i ideell eller privat regi, og dermed bidra til at flere barn og unge kan få et tilbud. Høyre vil styrke innsatsen i den kommunale kulturskolen med 2 millioner kr.

Redusert leie for lokaler til kulturskolene: 1 mill. kr

Det er lange ventelister til den kommunale kulturskolen. Samtidig er det flere ideelle/kommersielle musikk, dans- og kunsttilbud i privat regi som ikke blir benyttet. Leie for lokaler på skolene er svært dyrt, noe som blir et hinder for de private kulturskolene. Høyre ønsker et mangfold av kulturskoletilbud til våre barn og unge, og foreslår derfor 1 million kr til reduksjon av leieprisen for lokaler til ideelle og private kulturskolars tilbud til barn og unge.

Bibliotekene: 1 mill. kr

Regjeringen styrker skolebibliotekene i Trondheim med over 2,1 millioner kr i statsbudsjettet for 2019, slik at bibliotekene kan fremme leselest og leseferdigheter hos enda flere barn og unge. Barneskolen blir prioritert. Høyre ønsker at bystyret skal følge opp regjeringens biblioteksatsing med 1 million kr til Trondheim folkebibliotek, som er blant de beste i landet i sin satsing på barn og unge, til tross for at de i bevilgning ligger under sammenlignbare biblioteker i andre storbyer. I tillegg til utlån av bøker, tilbys det lesestunder, litteraturformidling og verksted med 3D-printing. Det er også utplassert bokautomater ulike steder i byen, og det planlegges et minibibliotek på Trondheim sentralstasjon. Bibliotekene er også viktige som møtesteder.

Den kulturelle skolesekken: 1 mill. kr

Den kulturelle skolesekken formidler blant annet besøk av forfattere til skolene. Forfatterne leser fra egne verker og forteller om skriveprosessen. Dette er en svært verdifull innføring i gleden ved litteratur og kan også anspore unge til egen skriving. Det kan være naturlig å knytte dette opp mot aktiviteten på biblioteket og Litteraturhuset. I forhold til sammenlignbare kommuner er det forholdsvis få elever i Trondheim som får tilbud om forfatterbesøk. Høyres foreslår en økning i driftsbevilgning på 200 000 kr i 2019 og 2020, som øremerkes til flere forfatterbesøk. Høyre foreslår 800 000 kr i bevilgning for 2019, fordi tilskuddsstrukturen for skolekonsertene legges om, og barna også skal få tilbud om skolekonserter dette året.

Opparbeidelse av badeplasser: 2 mill. kr (investering)

I friluftspanen for Trondheim kommune legges det til grunn en økt satsing på badeplasser, dette etter innspill fra Høyre. Tiltakene er kostbare og må gjøres over tid. På kort sikt må det vurderes å sette opp enkle, prefabrikerte skifteplasser for publikum. Interessen for helårsbading øker, så slike skifteplasser bør også settes opp ved fjorden.

Mulighetsstudie for Tiller-tomten: 0,75 mill. kr

Leieavtalen med Statens vegvesen utløper i 2019, og Tiller-tomten blir da frigjort. Høyre mener det haster med å komme i gang med en mulighetsstudie for tomten, og ønsker å involvere idretten i arbeidet med mulighetsstudien for å få frem ideer og behov. Beløpet som settes av, tilsvarer kommunens inntekt gjennom ett års utleie av tomten.

Økning av bassengkapasiteten (investering)

Bassengkapasiteten er for liten i Trondheim. At barn og unge ikke får tilgang på svømmetrening, er alvorlig for deres personlige sikkerhet. Det bør vurderes å bygge et bydelsbasseng ved Moholt Studentby, dersom dette er mulig å realisere tidligere enn det planlagte bassenget på Charlottenlund. Høyre foreslår 2,5 mill kr til planleggingsmidler, til reguleringsplanarbeidet og konseptutredning, med sikte på at begge tomtene kan bli brukt til svømmehaller. Det er avgjørende at arbeidet kommer i gang, og at planleggingen avklarer hvilket basseng som raskest mulig lar seg realisere.

Dalgård ishall (investering)

Isidretten har en utilfredsstillende anleggssituasjon. Realiseringen av en ishall på Tiller vil ligge flere år frem i tid på grunn av regulering og usikkerhet om grunnforhold. Det bør derfor bygges en ishall på Dalgård. Med utredningsmidler i 2019 kan den planlegges og realiseres innen få år. Astor ishockeyklubb har utarbeidet finansieringsplan og driftsbudsjett, og sagt seg villige til å være ansvarlige for utbyggingen. Høyre foreslår utredningsmidler til dette på 1,5 millioner kr.

Frivilligsentralene: 1,5 mill. kr

Frivilligsentralene gjør et viktig arbeid for å aktivisere og føre ulike grupper sammen, og bidrar til mange velferdstiltak i lokalmiljøet. Høyre ønsker å gi frivilligsentralene mer armslag og bedre bemanning, og foreslår en opptrapping på 1,5 millioner kr i 2019 og 2 millioner i 2020.

Rehabilitering etter brann ved Ringve museum (investering)

Høyre vil foreslå at Trondheim kommune bevilger sin andel, nå som fylkeskommunen og staten har gjort det samme, til rehabilitering på Ringve etter brannen. Trondheim kommunes andel er 2 millioner kr.

Twisteløsning for Onsøyhagen: 0,05 mill. kr

Onsøyhagen var Trondheim kommunes sist bebodde husmannsplass. Bygningene er donert til Byneset historielag, som forvalter plassen, men historielaget har kommet opp

i en tvist med grunneier om eierforholdet. Husmannsvesenet er en viktig del av vår sosialhistorie som må formidles til etterslekten. Høyre foreslår derfor å yte et tilskudd på 50 000 kr til historielaget for å finne en løsning på tvisten.

Forbundet Kystens landsstevne: 0,2 mill. kr

Landsstevnet til Forbundet Kysten arrangeres i Trondheim i 2019. Det vil samle 200 historiske fartøyer, skape aktiviteter og kulturopplevelser ved Fosenskaia. Et bidrag på 0,2 millioner kroner til en planlagt flytebrygge vil bidra til økt sikkerhet for publikum. Beløpet bevilges til Kystlaget Trondhjem.

<i>Høyres forslag til endringer:</i>	2019	2020
Den kommunale kulturskolen	2,0	2,0
Redusert leie for kulturskolene	1,0	1,0
Bibliotekene	1,0	1,0
Den kulturelle skolesekken	1,0	0,2
Frivilligsentralene	1,5	2,0
Onsøyhagen	0,05	0
Tiller-tomten	0,75	0
Kystlaget Trondhjem	0,2	0
Sum	7,5	6,2

2.4 Næringsliv og byutvikling

Verdiene skal skapes før de fordeles. Kunnskapsmiljøene i Trondheim gir gode forutsetninger for å skape nye arbeidsplasser gjennom gründerskap og innovasjon i eksisterende bedrifter. Kommunen skal bidra til gode rammevilkår og tilrettelegging slik at det investeres og skapes arbeidsplasser i Trondheim. Strategisk næringsplan må legges til grunn for beslutninger som angår næringslivet. Næringslivet skal høres i alle relevante saker, ikke bare informeres. Gjennom gode samarbeidsordninger kan vi få bedre løsninger og unngå unødvendige konflikter. Næringslivet skal ellers oppleve rask og nøyaktig saksbehandling, og at god infrastruktur prioriteres.

Det er svært uheldig at manglende skolekapasitet i mange kretser gir en skjev byutvikling og skaper uforutsigbarhet i utbyggingsprosjekter. Det er derfor viktig at kommunen sørger for god fremdrift på de planlagte skoleinvesteringene og fremskynder prosjekter der det er mulig.

Utvikling av moderne, klima- og miljøvennlige bydeler vil bli en viktig sak i årene fremover. Kommunens for tettingspolitikk må dreies fra byens småhusbebyggelse og over til de sentrale områdene, ikke minst de sentrumsnære havneområdene, Nyhavna,

Vestre kanalhavn og deler av Brattøra. Det må tilrettelegges næringsarealer slik at virksomheter som flytter ut, har alternativ lokalisering, og det kan settes fart i omformingen av Trondheim sjøfront. Dette kan bli Trondheims fjordby og et forbilde for andre byer, hva gjelder byutvikling og teknologianvendelse.

Utviklingen med sviktende omsetning over flere år viser at det trengs en ny politikk for Midtbyen. Målet om 5 % vekst i handelen ut over prisstigningen er ikke mulig å nå uten en ny kurs. Høyre ønsker å bidra til bedre forhold for handel og opplevelser i Midtbyen. Det trengs færre restriktive tiltak, ikke flere. Høyre foreslår en egen Midtbypakke, som støtter opp om aktiviteter, kultur og gateliv, oppmerksomhet om Midtbyen med byforskjønnende tiltak, en parkeringspolitikk som fremmer handel, bedre fremkommelighet og skilting for gående, og kultur- og arrangementsstøtte.

Drift og vedlikehold av vei: 2 mill. kr

Det er viktig å sikre et akseptabelt drifts- og vedlikeholds nivå på veiene, særlig på vinterstid, av hensyn til trafikksikkerheten og fremkommeligheten. Høyre går imot rådmannens foreslåtte kutt og setter av 2 millioner kr til dette.

Midtbypakke: 4,5 mill. kr

Et sentrum som er tiltalende for besøkende så vel som beboere, vil bidra til større trivsel og lengre opphold i Midtbyen. Høyre går derfor inn for en egen Midtbypakke. Trondheim bydrift tilføres 1,9 millioner kr til gaterengjøring og søppelplukking for å holde det ryddig og rent i Midtbyen, til byforskjønnende tiltak, og til informasjon rettet mot publikum om historiske severdigheter. Det skal også skiltes og tilrettelegges godt for gående der det pågår grave- og byggearbeid. Kommunen skal tilby gratis leie av gategrunn i Midtbyen til uteservering, handel og kultur. Det påløpte inntektstapet for kommunen anslås til 2 millioner kr. Kultur natt styrkes med 200 000 kr, og det bevilges 400 000 kr til øvrige kulturtiltak i regi av Midtbyen Management.

Fjordbyplan: 1 mill. kr

Omformingen av havneområdene gjør det mulig å bygge fjordbyen Trondheim. Vi har muligheten å til utvikle miljø- og klimavennlige bydeler ved å velge nye, fremtidsrettede transport- og energiløsninger. Utviklingen av sjønære bydeler må ivareta kultur og historie knyttet til fjorden og sjøfarten. En fjordbyplan som omfatter området fra Ilsvika til Ladehammeren skal ivareta og sikre byens kontakt med og bruk av fjorden.

Gründerstrategi

Trondheim kommunes gründerstrategi har bidratt til at byen har en god infrastruktur for gründere, som nå også samarbeider med Oslo-baserte Mesh. Trondheim kommune

må være en aktiv partner og stille opp når det trengs for å sikre målene i gründerplanen. Arbeidet med å koble gründere til kommunale innkjøp og kommunal tjenesteyting må fortsette. Ett virkemiddel er å bistå gründere i arbeidet med å skaffe industrielle og offentlige forsknings- og utviklingskontrakter via Innovasjon Norge

<i>Høyres forslag til endringer:</i>	2019	2020
Drift og vedlikehold av vei	2,0	2,0
Gaterengjøring, søppelplukking, fremkommelighet for gående, mv.	1,9	1,9
Gratis gateleie	2,0	2,0
Kulturnatt	0,4	0,4
Midtbyen Management	0,2	0,2
Fjordbyplan	1,0	1,0
Sum	7,5	7,5

2.5 Andre satsinger

Mange av utfordringene vi står overfor lar seg ikke løse av kommunen eller innenfor kommunale virksomheter. Høyre mener kommunen må oppmuntre til nye og utradisjonelle løsninger og bidra som en aktiv partner i samarbeid med frivillige, ideelle og ulike private organisasjoner. En rekke viktige tiltak, som avlaster kommunen og skaper tilbud kommunen ikke kan skaffe, faller mellom flere stoler når det gjelder finansiering. Høyre mener kommunen i det lange løp vil tjene på å bidra til at slike tilbud kan utvikles. Det skaper også mangfold og innovasjon, og dermed bedre løsninger.

Sosiale entreprenører: 1 mill. kr

Sosiale entreprenører i skjæringspunktet mellom offentlig sektor, ideelle organisasjoner og næringsliv kan bidra til gode løsninger som gir både økonomisk og sosial virkning. Sosiale entreprenører kan bidra til å løse oppgaver som faller utenfor kommunens direkte ansvar, men som likevel har stor innvirkning på kommunens økonomi og tjenester. Eksempler på slike aktører er Hogst AS og Ungt Entreprenørskap. Trondheim kommune bør søke samarbeid med sosiale entreprenører for å finne nye løsninger på ulike velferdsoppgaver.

Kommunen må være en pådriver for å finne nye finansieringsmodeller for utfordringer som ligger innenfor både kommunalt og statlig ansvar, som innen eldreomsorg, rusomsorg eller barne- og familietjenesten, gjennom samarbeid med NAV, kriminalomsorgen, frivillige og ideelle organisasjoner og sosiale entreprenører. Slik kan Trondheim kommune bli en foregangskommune innen løsning av sammensatte

oppgaver. Budsjettposten settes av for å prøve ut dette og for å legge til rette for at sosiale entreprenører enkelt kan forholde seg til Trondheim kommune.

Matsentralen: 0,6 mill. kr

Matsentralen i Trondheim er en "matsvinngrossist" som omfordeler mat som dagligvarehandelen ellers ville ha kastet. 28 kommunalt finansierte eller drevne tiltak og 12 nye ideelle har begynt med utdeling av mat i Trondheim og omegn etter åpningen av matsentralen. Sentralen distribuerer via disse mat til ca. 2000 mennesker som sliter med å få endene til å møtes. Matsentralen trenger ca. 1 million i årlige driftsmidler for å fortsette. 600 000 kr fra kommunen vil kunne dekke det lønnede årsverket ved sentralen, så de resterende driftsutgiftene kan dekkes gjennom sponsormidler.

<i>Høyres forslag til endringer:</i>	2019	2020
Sosiale entreprenører	1,0	1,0
Matsentralen	0,6	0,6
Sum	1,6	1,6

3. Eiendomsskatt

Eiendomsskatten er igjen foreslått økt, fra et allerede høyt nivå. Høyre mener skatteøkningene må dempes, og foreslår å videreføre skatten på 2017-nivå.

4. Økte utgifter og inntekter, driftsbudsjettet

4.1 Økte utgifter drift

<i>Høyres forslag til endringer:</i>	2019	2020
Oppfølging av eldreplan	15,0	20,0
Legedekning/sykehjemslegevakt	2,0	3,0
Lavterskeltilbud i rusomsorgen	1,0	1,0
Dagtilbud for demente	0,5	0,5
Hjemmebasert omsorg	2,0	3,0
Bo- og aktivitetstilbud (BOA)	14,5	14,5
Egenandel Vistamar	0,6	0,6
Skolehelsetjenesten	2,0	2,0
Skolemiljøagenter	1,0	1,0
Lærerspesialister	0,5	1,0
Vikarer i barnehagene	4,0	4,0
Vitenskapsfestival	3,0	0
Ungt Entreprenørskap	0,2	0,2
Den kommunale kulturskolen	2,0	2,0
Redusert leie for kulturskolene	1,0	1,0
Bibliotekene	1,0	1,0
Den kulturelle skolesekken	1,0	0,2
Tiller-tomt	0,75	0
Frivilligsentralene	1,5	2,0
Onsøyhagen	0,05	0
Kystlaget Trondhjem	0,2	0
Drift og vedlikehold av vei	2,0	2,0
Gaterengjøring, søppelplukking, fremkommelighet for gående, mv.	1,9	1,9
Gratis gateleie	2,0	2,0
Kulturnatt	0,4	0,4
Midtbyen Management	0,2	0,2
Fjordbyplan	1,0	1,0
Sosiale entreprenører	1,0	1,0
Matsentralen	0,6	0,6
Fryse eiendomsskatten	10,9	10,9
Ekstra nedbetaling av lån	47,7	42,9
Sum	121,5	119,9

4.2 Lavere utgifter drift

Vekst i kommunens frie inntekter

Budsjettforliket mellom de borgerlige partiene på Stortinget gir Trondheim kommune en vekst i sine frie inntekter. Budsjettforliket anslås å gi Trondheim kommune 18,4 millioner kroner i økt handlingsrom hvert år i økonomiplanperioden. Dette er midler som ikke er disponert i rådmannens forslag.

Konkurransetsetting

Erfaringer fra andre kommuner viser at det ligger et betydelig potensial for innsparing i konkurranseutsetting. Bedre tjenester til lavere pris gjennom økt bruk av anbud/konkurranse om oppdrag betinger at kommunen har god kompetanse til å administrere slike innkjøp. Innsparingen er derfor forsiktig kalkulert.

Naturlig avgang

Dette innebærer at det holdes tilbake stillingsressurser slik at ikke alle som slutter, erstattes av nye ansettelser. Samlet turnover er på omkring 1 150 i året. Forslaget innebærer at under 20 stillinger ikke erstattes.

Lavere sykefravær

Kommunen har ikke lyktes med arbeidet for å få ned sykefraværet. Resultatet er et vedvarende høyt sykefravær. Store variasjoner fra enhet til enhet viser at høyt eller lavt sykefravær ikke nødvendigvis er en direkte følge av bemanning eller ressursinnsats. Det er knyttet store forventninger til at ansettelse av avdelingsledere og fagledere skal bidra til tettere oppfølging og forebygging av sykefravær.

Økt utbytte kommunale selskaper

Trondheim Kino AS har solide overskudd, høy egenkapital og lav risikoprofil. Kinoen driver på kommersielle vilkår. Det er riktig at kommunen får et utbytte som står i forhold til kapitalen. Utbyttet kan økes til 2 millioner mer enn hva rådmannen foreslår.

Trondheim Parkering KF har hatt jevnt økende inntekter de siste årene, og rådmannen forventer en videre inntektsvekst i selskapet. Utbyttet kan økes med 2 millioner mer enn hva rådmannen foreslår.

TRV Gruppen AS har gitt 4 millioner i utbytte de siste 3 årene. Rådmannen legger til grunn at "Trondheim kommune har behov for en viss forutsigbarhet i utbyttensnivået, og forventer et utbyttensnivå som er minst 70 % av gjennomsnittlig årsresultat etter skatt

siste 3 år”, og foreslår også 4 millioner i kommende økonomiplanperiode. Bare en inflasjonsjustering tilsier en økning. Årsresultatene har vært variable, men det tåles godt en økning, basert på historiske tall. Kommunen må som eier kunne forvente en økt inntjening. Utbyttet foreslås økt med 1 million mer enn rådmannens forslag.

Utbyttet fra Leüthenhaven AS har heller ikke vært inflasjonsjustert på 3 år. Med utgangspunkt i årsresultat de siste 4 årene foreslås utbyttet økt med 0,5 millioner mer enn rådmannens forslag.

Sosialhjelp

Innføringen av aktivitetsplikt, etter påtrykk fra Høyre, fører nå til en nedgang i utbetalingene til unge sosialhjelpsmottakere. Nedgangen vil fortsette til neste år. Høyre mener aktivitetsplikten bør utvides til å gjelde alle i arbeidsfør alder.

Økt effektivisering

Staten legger til grunn en generell innsparing på 0,5% i sine budsjetter for å skape handlingsrom. Trondheim kommune bør gjøre det samme. Helse- og velferdsområdet og skole- og oppvekstområdet unntas fra innsparingen.

Lønnsreserve

De siste 3 årene har rådmannens budsjetterte lønnsvekst ligget betydelig over den faktiske lønnsveksten. I tredje kvartalsrapport meldes det om 15 millioner kr i mindreforbruk på lønn. Det er dermed dekning for å redusere den foreslåtte lønnsreserven med 20 millioner.

Reduserte kapitalkostnader

Trondheim kommune sitter på eiendommer og bygninger det ikke er behov for å ha i kommunalt eie. Høyre vil gjennomgå kommunens eiendommer med sikte på salg. Salgsgevinst benyttes til å styrke kommunens egenkapitalfinansiering og dermed avlaste driftsbudsjettet. Høyre ønsker å ta i bruk nye virkemidler for investeringer (som for eksempel OPS, samspillkontrakter, best value procurement), og ber i tillegg rådmannen gjennomgå samtlige investeringsprosjekter med sikte på å redusere kostnadene. Eiendommer kommunen ikke trenger til egen tjenesteyting i overskuelig fremtid, bør selges. Det bør også vurderes i større grad å leie eiendom der dette gir kommunen større fleksibilitet og reduserer økonomiske bindinger i form av lånegjeld.

Mindre overført fra driftsbudsjett

De seneste årene er planlagte investeringer ikke gjennomført i henhold til vedtatt investeringsbudsjett. Det er til dels store avvik mellom planlagte investeringer og det

kommunen har kapasitet til å gjennomføre. Når investeringene ikke gjennomføres, blir også belastningen på driftsbudsjettet lavere. I 2018 er mindreforbruket på halvårsrapportering over dobbelt så stort som halvårsrapportering i 2017. Renteoppgangen ventes også å påvirke kommunale lån. Basert på disse erfaringene er det grunnlag for anslå sparte driftsutgifter i 2019 til 25 millioner kroner.

Skatteoppkreveren effektivisering

Skattedirektoratets rapport om skatteoppkreverfunksjonen viser at det er et betydelig innsparingspotensial ved statlig overtakelse. En del av dette er mulig å spare inn også ved kommunal drift gjennom effektivisering.

Lavere driftsutgifter kommunale boliger

Økt salg av kommunale boliger gir lavere driftsutgifter for kommunen, anslått innsparing er ca. 1,5 millioner kr.

Eiendomstjenester

Det forutsettes at økt salg av kommunale eiendommer også gir lavere utgifter til drift, forvaltning og vedlikehold.

	2019	2020
Vekst i kommunens frie inntekter	18,4	18,4
Konkurransetsetting	20,0	20,0
Naturlig avgang	8,1	12,5
Lavere sykefravær	8,0	15,0
Økt utbytte kommunale selskaper	5,5	5,5
Sosialhjelp	3,0	5,0
Økt effektivisering med 0,2 %	4,0	4,0
Reduserte kapitalkostnader	5,0	5,0
Mindre overført fra drift	25,0	10,0
Lønnsreserve	20,0	20,0
Skatteoppkreving effektivisering	2,0	2,0
Driftsutgifter komm. boliger	1,5	1,5
Eiendomstjenester	1,0	1,0
Sum	121,5	119,9

5. Investeringer

5.1 Økte investeringer

Veipakke: 15 mill. kr

For å opprettholde veikapitalen, må det hvert år reasfalteres ca. 20 km vei. Rådmannen legger til grunn at et korrigert netto driftsresultat mellom 2 og 2,5 % av driftsinntektene gir "tilstrekkelig egenkapital til å finansiere investeringer og til å sikre bevaring av kommunens verdier". Rådmannens budsjettforslag innebærer imidlertid at veikapitalen forringes. En del kommunale grusveier er i dårlig forfatning, noe som krever store beløp i form av høvling og grusing i teleløsningen. I tillegg mangler flere veistrekninger bæreevne for tunge kjøretøyer, deriblant busser.

Investeringer i skolebygg: 15 mill. kr

Mangel på skolekapasitet i flere bydeler er blitt en begrensning for ønsket boligbygging og byutvikling. Det skaper uforutsigbarhet i utbyggingsaker og overfylte skoler som belaster barns skolehverdag. Det er viktig at kommunen har budsjettmessig dekning til å sette i gang tiltak raskt dersom det viser seg mulig å fremskynde noen av prosjektene som ligger inne i økonomiplanen. Høyre vil derfor sette av 15 millioner kroner til en reserve som kan disponeres til slike investeringer.

Planlegging av Dalgård ishall: 1,5 mill. kr

Isidretten har utilfredsstillende anlegg. Realiseringen av en ishall på Tiller vil ligge flere år frem i tid på grunn av regulering og usikkerhet om grunnforhold. Det bør derfor anlegges en ishall på Dalgård, hvor den med utredningsmidler i 2019 kan planlegges og realiseres innen få år. Astor ishockeyklubb har utarbeidet finansieringsplan og driftsbudsjett, og sagt seg villige til å være ansvarlige for utbyggingen. Høyre foreslår utredningsmidler til dette på 1,5 millioner kr.

Opparbeidelse av badeplasser: 2 mill. kr

I friluftsplenen for Trondheim kommune legges det til grunn en økt satsing på badeplasser, dette etter innspill fra Høyre. Tiltakene er kostbare og må gjøres over tid. Et «avbøtende» tiltak som vil gjøre situasjonen litt enklere på kort sikt, er å sette opp enkle prefabrikerte skifteplasser for publikum. Det er større interesse for helårsbading blant publikum, så slike skifteplasser bør også settes opp langs fjorden.

Reparasjoner ved Ringve museum: 2 mill. kr

Høyre vil foreslå at Trondheim kommune bevilger sin andel, nå som fylkeskommunen og staten har gjort det samme, til reparasjoner på Ringve etter brannen.

	2019
Veipakke	15,0
Avsetning til skoleinvesteringer	15,0
Dalgård ishall	1,5
Opparbeidelse av badeplasser	2,0
Ringve museum	2,0
Ekstra nedbetaling av lån	44,5
Sum	80,0

5.2 Reduserte investeringer/økne inntekter

Salg av ledige kommunale boliger

I snitt har 198 kommunale boliger stått ledige i 2018, en stor økning fra året før. I tredje økonomirapport oppgis det et merforbruk knyttet til tomgangstap på 15 millioner kr. Det legges til grunn en økt inntekt av salg på 50 millioner kr og et redusert tomgangstap 1,5 millioner kr.

Salg av annen eiendom

Kommunen skal være en aktiv forvalter av eiendom. Eiendommer kommunen ikke trenger til egen tjenesteyting i overskuelig fremtid, bør selges. Det bør også vurderes i større grad å leie eiendom der dette gir kommunen større fleksibilitet og reduserer økonomiske bindinger i form av lånegjeld. Det forutsettes at det selges eiendom for 30 millioner kroner i året i 2019. Inntektene fra salg brukes til å nedbetale lån.

	2019
Salg av kommunale utleieboliger	50,0
Salg av annen eiendom	30,0
Sum	80,0

6. Budsjettvedtak

Forslag til vedtak:

Skattevedtak 2019

For inntekts- og formuesskatt skal høyeste tillatte skattesats legges til grunn. Eiendomsskatt utskrives med kroner 6,05 for hver kroner 1 000 av takstverdien på eiendommer. Alle godkjente boligenheter for eiendomsskatt gis et bunnfradrag på kroner 500 000.

Budsjettvedtak 2019

Rådmannens forslag til budsjettvedtak med endringer som spesifisert i tilleggsinnstilling, vedtas med de endringer som følger av dette budsjettforslaget fra Høyre.

Handlings- og økonomiplan 2019–2022

Bystyret gir sin tilslutning til rådmannens forslag til økonomiplan 2019–2022 med de endringer som følger av dette budsjettforslaget fra Høyre.

7. Verbalforslag

1. Sommerskole

Frivillig sommerskole er et populært tiltak i flere andre byer. Elever i Trondheim bør få et tilsvarende tilbud. Sommerskole er mulig å realisere som et samarbeid mellom kommunen, skoler og utdanningsinstitusjoner i byen og frivillige. Rådmannen bes se til andre byer for å kartlegge hvilke sommerskoletilbud som fungerer best, sett ut ifra faglig innhold, deltagelse og lignende. Bystyret viser til verbalforslag vedtatt i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2018 og ber om at rådmannen kommer tilbake med en sak om status og videre oppfølging av dette.

2. Teach First

Teach First er et praktikantprogram hvor dyktige kandidater fra andre utdanninger får prøve ut læreryrket. Skolene som har Teach First-kandidater knytter bånd til nærings- og samfunnsliv, og nye yrkesgrupper får innsikt i skolens utfordringer. Teach First-ordningen vil også gi økt læringsutbytte ved at medarbeidere med spisskompetanse i et fag bidrar i undervisningen. Teach First-ordningen er særlig aktuell for realfag, og bystyret har tidligere foreslått at dette innføres for matematikk og naturfag på 2-4 ungdomsskoler. Bystyret viser til verbalforslag vedtatt i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2018 og ber om at rådmannen kommer tilbake med en sak om status og videre oppfølging av dette.

3. Lærerspesialister

Bystyret ønsker en opptrappingsplan for lærerspesialister, slik at alle skoler får en lærerspesialist i løpet av økonomiplanperioden. Bystyret ber rådmannen komme tilbake med en sak til formannskapet om hvordan opptrappingen kan gjennomføres.

4. Inkluderende arbeidsplass

Trondheim kommune må sette klare mål for å sikre at flere med "hull i CV-en", kan komme i arbeid. Slike krav skal også vurderes i forbindelse med anbud og innkjøp. Bruk av reserverte kontrakter skal benyttes der det er hensiktsmessig.

5. Hogst AS

En andel av Trondheim kommunes skogskjøtsel skal tildeles Hogst AS gjennom reserverte kontrakter.

6. Fritt brukervalg

De som mottar tjenester i hjemmet må selv få innflytelse over hvem som utfører dem. Det innføres fritt brukervalg innenfor hjemmetjenesten. Bystyret ber rådmannen fremme en sak hvor det redegjøres for hvordan fritt brukervalg kan organiseres i Trondheim kommune. Saken legges frem til behandling i første halvdel av 2019.

7. Bo- og aktivitetstilbud

Bystyret ber om at det settes i gang et arbeid for å få en bedre oversikt over forholdet mellom tjenester som skal ytes og budsjett for BOA, for å få en vurdering av hva som er riktig budsjettnivå fremover. Det må utvikles bedre verktøy for økonomistyring, blant annet for å fange opp endringer gjennom året som påvirker budsjettet. Nye modeller for drift skal belyses, og det forutsettes at ny organisering av enheter kan utnyttes positivt for bemanning og fagmiljø. Samarbeid med ideelle og private for å skape bedre tjenester må utvikles videre. Inntektsmulighetene må gjennomgås. Utviklingshemmede må få bedre deltakelse i yrkeslivet. Oppfølgingen av og tjenestene til brukere uten utviklingshemning må gjennomgås, både for å sikre at BOA tilføres inntekter når det kommer inn brukere uten utviklingshemning, og for å vurdere om de skal ha andre tjenestetilbud.

8. Private bofelleskap

Kommunen må legge til rette for større innslag av private omsorgsboliger og bofelleskap. Kommunen må tilby samarbeid med private, blant annet med tanke på å identifisere egnede tomter.

9. Verktøy for kontinuerlig forbedring

Mange kommuner har gode erfaringer med å ta i bruk ulike metoder og redskaper for å kunne prioritere fellesskapets midler best mulig. Bystyret ber rådmannen ta i bruk slike arbeidsverktøy for å skape en kultur for kontinuerlig forbedring i kommunen.

10. Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere

Bruk av aktivitetsplikt for unge sosialhjelpsmottakere viser seg å gi resultater. Hensikten med aktivitetsplikten er at flere kan komme i arbeid og bli selvhjulpne. Bystyret viser til verbalforslag vedtatt i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2018, og ber om at en sak om å utvide ordningen blir fremmet i løpet av første halvår 2019.

11. Mest mulig av ressursene ut til brukerne

Bystyret mener at ressursene i hovedsak skal brukes ute i enhetene, og at det er rom for en mer effektiv drift av den sentrale delen av administrasjonen. Det skal derfor gjennomføres en gjennomgang med sikte på å redusere administrative stillinger samt unødvendig konsulentbruk. En del av de ressursene som frigjøres skal etter hvert vris over til mer tjenesteytende stillinger. Bystyret forventer tilbakemelding på dette i forbindelse med neste års budsjett.

12. Privat medfinansiering av fotball- og hockeyanlegg

Flere av fotball- og hockeymiljøene i Trondheim har en utilfredsstillende anleggssituasjon. Rådmannen bes gå i dialog med klubbene og aktuelle samarbeidspartnere i næringslivet for å finne nye finansieringsmodeller for drift og/eller investering som gir privat medfinansiering og fremskyndet utbygging.